

Artiklat 13 ja 14

Päivämäärä: 14.3.2024

Tietosuojaseloste tutkittaville koskien tutkimusta “Monitoimijainen sosiaalityö vankilasta vapautuvan tukena digitalisoituvassa yhteiskunnassa (VAPAA)”

Olet ottamassa osaa tieteelliseen tutkimukseen. Tämä tietosuojaseloste kuvaa sitä, miten henkilötietojasi tullaan käsittelemään tutkimuksessa.

1. Rekisterinpitäjä

Kyseessä on yhteisrekisterinpitäjyys Laurea-ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston kesken.

Laurea-ammattikorkeakoulu
Ratatie 22, 01300 Vantaa
puh. (09) 8868 7150
teemu.rantanen@laurea.fi

Itä-Suomen yliopisto
PL 1627, 70211 Kuopio
puh. 0294 45 1111
kirjaamo@uef.fi

Yhteisrekisterinpitäjät ovat määrittelleet henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot yhdessä aineistonhallintasuunnitelmassa.

2. Kuvaus tutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelystä

Tutkimushankkeen lähtökohtana on aiempiin tutkimukseen perustuva havainto siitä, että vapautuvat vangit jäävät varsin usein vaille tarvitsemiaan palveluita. Tässä tutkimuksessa selvitämme, miten monitoimijainen sosiaalityö voi olla rikostaustaisten asiakkaiden tukena vankilasta vapautumisen nivelvaiheessa. Kysymystä lähestytään aiemmissa tutkimuksissa löydettyjen vaikuttavien toimintatapojen, sosiaalityön ammatillisen kokemuksen, vertaistukemisen ja kokemusasiantuntijuuden sekä kunnissa ja hyvinvointialueilla kehitettyjen toimintamallien avulla. Tutkimuksessa kysytään: 1) Millaiset toimintatavat ovat tutkimuksissa osoittautuneet vaikuttaviksi rikollisuudesta irrottautumisen ja yhteiskuntaa kiinnittymisen kannalta? 2) Mitä mahdollisuuksia ja haasteita sosiaalityöntekijät näkevät vankilasta vapautumisen nivelvaiheen monitoimijaisessa sosiaalityössä rikollisuudesta irrottautumisen ja yhteiskuntaan kiinnittymisen kannalta ja mikä on digitalisaation merkitys tässä? 3) Miten koulutetut kokemusasiantuntijat voivat olla nivelvaiheessa vapautuvan tukena ja miten kokemusasiantuntijakoulutus tukee rikollisuudesta irrottautumista ja yhteiskuntaan kiinnittymistä? 4) Millaisia toimintamalleja vapautuvien vankien kanssa tehtävään sosiaalityöhön on kehitetty kunnissa ja hyvinvointialueilla?

Tutkimuksessa analysoidaan erityyppisiä aineistoja: haastattelu- ja kyselyaineistoja sekä asiakirjoja. Aineistot kerätään hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijöiltä, kokemusasiantuntijoilta, Rikosseuraamuslaitokselta ja järjestöiltä/ kolmannen sektorin toimijoilta. Asiakirjat kerätään hyvinvointialueilta (valtakunnalliset ja alueelliset strategiat sekä hallinnolliset asiakirjat). Kokemusasiantuntijoita koskevaa osatutkimusta varten tehdään erillinen tietosuojaseloste, sitä varten haetaan eettinen ennakoarviointi. Katso taulukko 1: Kerättävät tutkimusaineistot.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ratatie 22, 01300 Vantaa

Puhelin (09) 8868 7150

laurea.fi

Toimijataho	Kerättävä aineisto
Hyvinvointialueet	Asiakirjat, sosiaalityöntekijöiden haastattelut ja kysely
Rikosseuraamuslaitos	Asiakirjat ja kysely
Järjestöt	Kysely
Kokemusasiantuntijat	Haastattelut

Taulukko 1: Kerättävät tutkimusaineistot

Sosiaalityöntekijöiden haastatteluaineisto sisältää sekä epäsuoria että suoria tunnistetietoja. Haastattelun yhteydessä osallistujilta kerätään taustatietolomake, joka sisältää epäsuoria tunnistetietoja, kuten tiedon tutkimukseen osallistuvien työpaikasta, koulutuksesta, työkokemuksen kestosta, asiakasmäärästä sekä osallistuvien henkilöiden äänen. Haastatteluaineisto sisältää suoria tunnistetietoja, koska tutkimusaineisto kerätään ääninauhoittamalla haastattelut. Haastattelut toteutetaan nimettöminä, kuten myös niiden analysoinnit ja raportoinnit. Haastatteluun osallistuvilta pyydetään suostumus kirjallisesti haastattelun alussa. Taustatietolomakkeessa olevia tietoja ei yhdistetä haastatteluun. Haastateltavien taustatiedot esitetään luokiteltuna haastatteluun pohjautuvan tekstiaineiston yhteydessä.

Sosiaalityöntekijöiltä kerättävä haastatteluaineisto anonymisoidaan vastuututkijoiden toimesta. Anonymisoidusta aineistosta ei voi tunnistaa yksittäisiä haastateltavia tai kolmansia osapuolia (esim. kollegat tai asiakkaat), eikä siihen lisätä muuta tietoa haastateltavista. Anonymisointi on peruuttamaton ja se tapahtuu poistamalla litteroidusta aineistosta mahdolliset suorat tunnistet ja vahvat epäsuorat tunnistet kokonaan. Myös epäsuorat tunnistet käsitellään harkinnan mukaan, esimerkiksi kategorisoimalla, sanallistamalla yleisemmälle tasolle tai tunnistetietoja vaihtamalla. Haastattelulitteraatioista poistetaan tarvittaessa yksittäisten tunnistetien lisäksi myös pidempiä tekstipätkiä, mikäli haastateltava kertoo esimerkiksi itsestään, kollegoistaan tai organisaatiostaan yksilöiviä arkaluonteisia tietoja. Kohdat, joista tunnisteteita on poistettu, osoitetaan haastattelulitteraatioon hakasulkeilla, jonka sisään tulee kolme pistettä.

Kyselyllä ei kerätä suoria eikä vahvoja epäsuoria tunnisteteita. Kyselyaineisto sisältää pääasiassa epäsuoria tunnisteteita, kuten luokiteltua henkilötietoa (tutkittavien ilmoittama ikä tiettyssä ikähaarukassa, sukupuoli, hyvinvointialue). Kyselyn toteuttamisessa käytetään vastaajan erillisellä lomakkeella itse ilmoittamaa sähköpostiosoitetta, joka pyydetään erillisellä lomakkeella ja joka muodostaa suoran henkilötunnisteen. Sähköpostiosoitteita käytetään ainoastaan kyselyn toteutuksessa ja lisätietojen antamisessa eikä sähköpostiosoitteen antaminen ole edellytys vastaamiseen. Sähköpostiosoitteetietoja ei käytetä missään tutkimuksen vaiheessa tunnisteteellisenä tietona, eikä sähköpostitietoa yhdistetä vastauksiin. Siksi tiedon keruun, tallentamisen, analyysin tai arkistoinnin vaiheissa on epätodennäköistä, että tunnisteteellista henkilötietoa välittyy. Kysely pohjautuu pääasiassa avovastauksiin. Riski tutkimukseen osallistuvan henkilön tunnistamiseen annettujen tietojen perusteella on pieni. Kyselyyn vastaajaa ei voi tunnistaa tietojen perusteella tai muihin tietoihin yhdistämällä. Aineistoa ei yhdistetä muihin esim. rekisteritietoihin missään vaiheessa eikä aineiston henkilötietoihin tehdä koodiavaimia tai muita tunnisteteita. Aineistoa käsitellään, käytetään ja säilytetään täysin anonymisoiduna. Tutkimusaineistoa käsittelee vain nimetyt tutkijat. Tietoja tai aineistoa ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille.

Tutkimuksesta itsestään ei voi olettaa olevan haittaa tutkittaville, koska tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja perustuu tietoon perustuvaan suostumukseen. Tutkimukseen osallistumiseen

Artiklat 13 ja 14

Päivämäärä: 14.3.2024

käytetty aika voi muodostaa haitan, jonka vaikutte on kuitenkin pieni. Tutkimuksessa käytettäviin menetelmiin ei liity terveydellisiä riskejä, sosiaalisia riskejä, taloudellisia riskejä eikä henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä.

3. Tutkimusryhmän vastuullinen yhteyshenkilö

Nimi: yliopettaja Teemu Rantanen, Laurea-ammattikorkeakoulu
Osoite: Ratatie 22, 01300 Vantaa
Puh.: (09) 8868 7065
E-mail: teemu.rantanen@laurea.fi

4. Henkilötietoja käsittelevät tutkimusryhmän jäsenet:

Laurea-ammattikorkeakoulu: yliopettaja Teemu Rantanen, yliopettaja Tarja Juvonen, yliopettaja Eeva Järveläinen, lehtori Janika Lindström ja asiantuntija Hanna Rantala (1.1.2024- 31.12.2025),

Itä-Suomen yliopisto: yliopisto-opettaja Mari Suonio ja professori Timo Toikko (1.1.2024-31.12.2025).

Pohjois-Savon hyvinvointialue: tutkija Katja Surakka (1.1.2024-31.10.2025)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue: tehtäväluepäällikkö Minna Ryhänen (1.1.2024-31.12.2025).
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle palkataan tutkijasosiaalityöntekijä (50%) 16 kuukaudeksi (1.9.2024-31.12.2025).

Kysely kerätään Itä-Suomen yliopiston ja Laurea-ammattikorkeakoulun osatutkimuksena. Tiedon keräämiseen ja käsittelyyn osallistuvat Mari Suonio, Katja Surakka, Hanna Rantala ja Tarja Juvonen.

Sosiaalityöntekijöiden haastattelut kerätään Laurea-ammattikorkeakoulun osatutkimuksena. Tiedon keräämiseen ja käsittelyyn osallistuvat Tarja Juvonen, Janika Lindström, Hanna Rantala, Teemu Rantanen ja Eeva Järveläinen.

Asiakirja-aineisto kerätään Itä-Suomen yliopiston ja Laurea-ammattikorkeakoulun osatutkimuksena. Tiedon keräämiseen ja käsittelyyn osallistuvat Mari Suonio, Katja Surakka, Hanna Rantala ja Tarja Juvonen.

Tutkimuksen toteutuksen aikana voidaan käyttää myös muita henkilötietojen käsittelijöitä, joita ei ole voitu nimetä etukäteen. Mikäli heitä nimetään, tutkimuksen johtaja yliopettaja Teemu Rantanen tekee heidän kanssaan tietojenkäsittelysopimuksen. Soveltuvuus henkilötietojen tietoturvalliseen käsittelyyn arvioidaan ennen sopimuksen tekoa.

5. Tutkimuksen nimi sekä tutkimuksen kesto

Tutkimuksen nimi: **Monitoimijainen sosiaalityö vankilasta vapautuvan tukena digitalisoituvassa yhteiskunnassa (VAPAA)**

Tutkimus toteutetaan ajalla 1.1.2024-31.12.2025.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ratatie 22, 01300 Vantaa

Puhelin (09) 8868 7150

laurea.fi

Artiklat 13 ja 14

Päivämäärä: 14.3.2024

6. Henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavan, tietosuoja-asetuksen 6(1) artiklassa mainitun, käsittelyperusteen nojalla:

- rekisteröidyn suostumus;
- käsittely on tarpeen sopimuksen täytäntöön panemiseksi;
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen;
- käsittely on tarpeen rekisteröidyn elintärkeiden etujen suojaamiseksi;
- käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi:
 - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastollisia tarkoituksia varten;
 - tieteellisten aineistojen tai kulttuuriperinnöllisten materiaalien arkistointia varten;
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etu.

7. Tutkimusmateriaaliin sisältyvät henkilötiedot sekä suojatoimenpiteet

Sosiaalityöntekijöiden haastatteluiden ja niihin liittyvien taustatietolomakkeiden osalta mahdolliset suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisointi). Aineisto analysoidaan käyttäen vain epäsuoria tunnistetietoja. Tutkimukseen osallistuvia informoidaan tutkimuksesta ja tutkimuksen tietosuojasta sekä ennen haastatteluun osallistumista että heti haastattelun alussa. Osallistuminen ja tietojen luovuttaminen on vapaaehtoista.

Kyselyllä tuotettu tieto kerätään tutkimukseen osallistujilta tietoon perustuvaan suostumukseen perustuen ja osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistujien sähköpostiosoitteita käytetään ainoastaan kyselyn toteutukseen. Sähköpostiosoitteet eivät ole aineistossa, jota käsitellään tutkimuksen analysointivaiheessa. Yksittäiset kysymykset eivät mahdollista vastaajan tunnistamista ja riski siihen, että kysymyksiä yhdistämällä vastaaja on tunnistettavissa, on hyvin pieni. Kyselyssä ei kerätä suoria tai vahvoja epäsuoria tunnisteita eikä siinä käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tunnisteita. Kyselytutkimukseen vastaaja ei ole tunnistettavissa annettujen tietojen perusteella tai tietoja muihin tietoihin yhdistämällä. Tutkimuksen analyysivaiheessa tutkimusdataa käsitellään anonyyminä tietona. Tutkimukseen osallistuvia informoidaan tutkimuksesta ja tutkimuksen tietosuojasta heti kyselyyn vastaamisen alussa.

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot on suojattu seuraavasti:

- käyttäjätunnuksella
- salasanalla
- käytön rekisteröinnillä
- kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
- muu tapa, mikä:

8. Erityiset henkilötietoryhmät (arkaluontoiset henkilötietoryhmät)

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

9. Henkilötietojen keräämisen lähteet

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ratatie 22, 01300 Vantaa

Puhelin (09) 8868 7150

laurea.fi

Artiklat 13 ja 14

Päivämäärä: 14.3.2024

- Haastattelu
 Videointi
 Sähköinen kyselylomake (Webropol, Redcap tai vastaava)
 Postissa lähetettävä kyselylomake
 Muu tapa, mikä: taustatietolomake (paperi)
- Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:
- Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista

10. Henkilötietojen siirtäminen ja jakaminen kolmansille osapuolille

Haastatteluaineiston käsittelyssä käytetään ulkopuolista litteroijaa. Henkilötietojen käsittelijän kanssa tehdään tietosuojasopimus ja hänet ohjeistetaan henkilötietojen käsittelystä. Muutoin tietoja ei siirretä tai luovuteta ulkopuolisille.

Kyselyn tietoja ei jaeta kolmansille osapuolille.

11. Henkilötietojen siirtäminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

12. Automaattinen päätöksenteko ja noudatettavat suojatoimet

Automaattista päätöksentekoa ei toteuteta käsiteltäviin henkilötietoihin.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto arkistoidaan:

- ilman tunnistetietoja
 tunnistetiedoin

Minne tutkimusaineisto tallennetaan ja kuinka pitkäksi aikaa:

Tutkimusaineisto on tutkimusryhmän käytössä tutkimuksen ajan ja niin kauan kuin tutkimusaineistoa analysoidaan ja vähintään viisi vuotta aineiston keräämisestä. Haastatteluaineistot säilytetään Laurea-ammattikorkeakoulun serverillä sekä salatulla ulkoisella kovalevyllä. Kyselyaineisto säilytetään Itä-Suomen yliopistolla tutkimushankkeen ajan LocalDrive-tallennustilassa. Anonymisoidut sosiaalityöntekijöiden haastatteluaineistot sekä kyselyaineistot tullaan avaamaan muiden tutkijoiden käyttöön taltioimalla ne hankkeen päätyttyä Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon.

14. Oikeutesi rekisteröitynä sekä näihin tehtävät poikkeamat

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ratatie 22, 01300 Vantaa

Puhelin (09) 8868 7150

laurea.fi

Artiklat 13 ja 14

Päivämäärä: 14.3.2024

Saadakseen lisätietoja tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksistaan rekisteröity voi olla yhteydessä tutkimusjohtajaan yliopettaja Teemu Rantaseen teemu.rantanen@laurea.fi.

Laurea-ammattikorkeakoulun tietosuojavastaava Marjo Valjakka on tavoitettavissa sähköpostitse osoitteesta: marjo.valjakka@laurea.fi.

Rekisteröidyn oikeuksiin tehtävät poikkeamat

Rekisteröidyn oikeudet:

Tietosuoja-asetuksen sekä kansallisen tietosuojalain nojalla rekisteröidyn oikeuksiin voidaan tehdä tiettyjä poikkeamia, kun henkilötietojen käsittelyperusteena toimii tieteellinen tutkimus ja oikeuksien toteuttaminen tekisi käsittelyn tarkoituksen (tässä tapauksessa tieteellisen tutkimuksen) joko mahdottomaksi tai aiheuttaisi huomattavaa haittaa käsittelylle.

Tarve tehdä poikkeamia rekisteröityjen oikeuksiin arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tämän tietosuojaselosteen tutkimuksessa on todennäköisesti tarpeen tehdä poikkeamia seuraaviin rekisteröityjen oikeuksiin:

- Oikeus saada pääsy tietoihin (Artikla 15)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen (Artikla 16)
- Oikeus tietojen poistamiseen (Artikla 17)
- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (Artikla 18)
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä (Artikla 20)
- Vastustamisoikeus (Artikla 21)

Perusteet tehtäville poikkeamille sekä tehtävien poikkeamien ulottuvuus:
Tutkimuksessa ei ole tarpeen tehdä poikkeamia rekisteröidyn oikeuksiin.

Oikeus valituksen tekemiseen

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön vastaisesti.

Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihte: 029 566 6700
Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja@om.fi